

Sivi pyrähti Toiskasta omille siivilleen yhdeksän vuotta sitten, mutta vierailee tuon tuosta tervehtimässä tuttuja.

Kati puhui aluksi enemmän kissojen kuin ihmisten kanssa. Perhekodin jättäessään hän oli aikuistunut ja valmistunut ammattiin.

Toiskan tytöt

HELENA KUJALA, teksti
JARMO VAINIONPÄÄ, kuvat

Perhekodin juureva maalaiselämä antaa murrosikäisille tytöille tuhdit eväät elämään.

Psykiatrian sairaanhoitajat **Tiina Tuominen** ja **Keijo Viertoma** perustivat maatilalleen Ilmajoen Perhekoti Toiskan 21 vuotta sitten. Pohjalainen murrenana *toiska* tarkoittaa naapurua.

Aiemmin Keijo työskenteli lastenkodissa, jossa poikien arkeen

piti keksiä vaihtelua. Joskus porukka pääsi Keijon maatilalle taputtelemaan eläimiä ja sirklaamaan puita.

”Pojat tykkäsivät. Huomasimme, Tiina ja minä, kuinka terapeutisesti luonto, eläimet ja tavallinen maalaisarkei vaikuttivat lapsiin. Mietimme perhekodin mahdollisuutta. Ajatus toteutui, kun naapuritalon väki muutti kaupun-

kiin ja tarjosi taloaan meille.”

Ensimmäiset sijoituslapset olivat pääosin murrosikäisiä poikia. Eräissä vaiheissa lastensuojelu alkoi ohjata Toiskaan pelkkiä tyttöjä: talo muuttui kuin itseksensä tyttöjen Toiskaksi. Sijaisnuorten joukossa kasvoi myös isäntäparin oma kuuden lapsen katras.

”Elämme perhearkea koulunkäyn- teineen ja säännöllisine ruokailui- neen. Koulu ja läksyt ovat nuorten päätyö, ja oma huone pitää torstaisin siivota. Kiroilu on kielletty. Jos sää- nöistä luistelee, uhkaa viikkoraha jää- dä saamatta. Samat säännöt koskivat myös biologisia lapsiamme.”

Ei kannata lannistua

Kahvi tarjotaan kahdelta iltapäiväl- lä. Aurinko lämmittää. Keittäjä **Riitta Rinta-Torala** kantaa kupit ja vehnät pihamaan pitkälle pöydälle. Tyttöjen ja isäntäparin lisäksi kahville istah- tavat hevostoiminnan ohjaajat **Teea Ekola** ja **Jenni Marttila** sekä nuorisoo- hjaaja **Raine Färm**.

Myös **Niemelän Jouko** liittyy jouk- koon. Hän aloitti Toiskan ensimmäi- senä ulkopuolisena työntekijänä 20 vuotta sitten, mutta on jo eläkkeellä. Jouko on menettänyt näkönsä lähes kokonaan, mutta kuuluu edelleen ”va- kituiseen kalustoon”.

”Hän on tytöillemme hyvä esi- merkki: ei kannata lannistua, vaika elämä murjoo. Vielä nytkin Jouko auttaa askareissa”, Keijo sanoo.

Kalliita menetyksiä

On laskettu, että syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle yli miljoona euroa. Tähän mennessä Toiska on onnistunut ohjaamaan yli 30 nuorta parem- mille raiteille. Paikkoja on kuudelle ty- tölle kerrallaan. Jotkut viiپیvät lyhy- emmän ajan, jotkut viisikin vuotta.

”Nuorten taustalta löytyy rajuja asioita. On jouduttu pärjäämään olo- suhteissa, jotka eivät nuorille kuulu. Moni on rakentanut itselleen sellaisen elämisen tyylin, joka ei tähän yhteis- kuntaan sovi.”

Ongelmat eivät ole sidoksissa van-

”Me kasvatamme tyttöjä ja he kasvattavat meitä. Meistä löytyy enemmän joustoa nyt kuin pari vuosi- kymmentä sitten”, tuumivat **Tiina Tuominen** ja **Keijo Viertoma**.

Karipia on tyttöjen oma olohuone, jonne voi tuoda koulukavereita- takin kyläilemään. Siellä saa as- karrella, maalata, pelata biljardia ja kuunnella musiikkia.

hempien koulutukseen tai perheen tu- lotasoon, eikä kahta samanlaista tapa- usta löydy.

”Tuemme perhettä kunnes pulmat poistuvat. On tärkeää, että lapsilla säi- lyvät omat kodit, joissa he käyvät so- vitusti. Pidämme isiin ja äiteihin tai

Villa Ilossa mieli rauhoittuu taiteen keskellä.

Hevosien käsittely kasvattaa itsetuntoa ja opettaa elämän hallintaa.

”Tiina ja Keijo antoivat hyvät eväät elämäni.”

muihin lähiomaisiin tiivistä yhteyttä. Olemme tytöille Keijo ja Tiina, emme halua syrjäyttää biologisia vanhempia.”

Tavalliseen elämään

Tulokkaat asuvat aluksi päätalossa isäntäparin lähellä. Heidät opetetaan talon tavoille sekä erottamaan yö päivästä, heräämään ajoissa kouluun. Kun molemminpuolinen luottamus

on saavutettu, nuori saa oman huoneen pihapiiriin Tyttöjen talosta.

”Tavoitteemme on, että tyttö miettii tilannettaan ja muuttaa käyttäytymistään. Haluamme näyttää mukavia asioita, joita elämä voi tarjota. Meillä pääsee kokeilemaan myös oikeita töitä, joista nuori saa tärkeitä kokemuksia ja onnistumisen tunteita.”

Voi vaikka osallistua hevosaitauksen pystyttämiseen tai maalata piha-keinun. Ratsaille tai traktorin pukille saa nousta kuka haluaa ja ryytimaalle pääsee kitkemään.

Iloa taidepajasta

Jos ei jaksakaan hällinää ja muita ihmisiä, voi lähteä kävelylle luonnon helmaan. Muiden seuraa kaipaava astelee Kari-piaan, nuorison omaan montoimitilaan. Se on kalustettu entiseen varastorakennukseen.

Aivan omanlaisensa tunnelma löytyy Villa Ilostä. Rauhaa ja hyvää mieltä huokuva sisustus ja seinien värikylläiset taulut ovat taiteilija **Anneli Heikkisen** käsialaa. Villa Ilo toteutettiin lähitöillä tyhjentyneeseen omakotitaloon.

”Anneli on käynyt pitämässä tyttöillemme taidepajaa. Kun nuori saa keilla erilaisia tapoja toteuttaa itseään, hänen on helpompi kulkea unelmiaan kohti. Toivomme, että täältä pois lähtevällä olisivat suuntaaviivat selvillä”, Tiina ja Keijo sanovat.

Hienoja tyttöjä

Pihapiirissä seisoo ratsastusmaneesi ja komea hevostalli. Isäntäpari virittelee Toiskaan lastenhuollon avotoimintaa, mikä tarkoittaa lyhytkestoisia hevos- ja maatilaleirejä.

”Haluamme tukea lasten hyvinvointia avoimuuden kautta niin, että tilanteista selvitäisiin ilman pitempiä-kaista sijoituspaikkaa.”

Kuusi vuotta sitten Toiskassa vietettiin 15-vuotisjuhla.

”Vieraita kävi sakeanaan. Tytöt esittelivät paikkoja innokkaasti. Tiinan ja minun ainoaksi hommaksi jäi seurustelu vieraiden kanssa. Vasta päivän päätyttyä tajusimme, että hei, nämä meidän tyttöhän taitavat olla Toiskasta ylpeitä!”

Tunne oli molemminpuolinen.

”Toiskassa paha oloni hiljalleen helpottui.”

”Olemme ylpeitä työstämme. Mieltä lämmittää ja sydän hypähtää aina kun joku vielä vuosikymmenen jälkeen pyytää kaverikseen Facebookissa.”

Pois laitoksesta

Kati Sironen, 21, muistaa päivän, jona hänet tuotiin Toiskaan. Kaupunkilaistytölle oli kova paikka joutua maaseudulle keskelle ei mitään.

”Taisin vielä Ilmajoen keskustassa-kin itkää ja huutaa, etten halua, en halua. Oli helmikuu ja täytin muutaman viikon päästä 15.”

Perillä Kati mökötti aikansa, eikä puhunut varsinkaan Keijolle. Onneksi Mara-kissa pyrki syliin. Sille saattoi kuiskia, kuinka kurjalta tuntui.

”Kotikaupungissani minulla meni tosi lujaa, lintsasin koulusta ja jouduin nuorisokotiin. Laitoksessa vihasin varsinkin iltpäiviä, kun piti pysyä tunti huoneessa. Poistumiskiellon aikana ei edes vessassa saanut käydä.”

Komento johti siihen, että Kati alkoi lintsata myös nuorisokodista.

Solmut aukeavat

”Toiskassa paha oloni hiljalleen helpottui. Rakastuin ensin kissoihin, sitten hevosiin. Suoritin peruskoulun ja sen jälkeen palveluvastaavan ammattitutkinnon. Työpaikka oli odottamassa kun muutin Toiskasta pois.”

Kati suunnittelee esittelevänsä perhekodin ihmeet myös kummitytölleen, kunhan tämä kasvaa ensin vähän isommaksi ja eläimet alkavat kiinnostaa.

”Olen monelle ystävälleni sanonut, että Toiska pelasti minut. Ilman tätä paikkaa minua ei ehkä enää olisi.”

Kohtuuton vastuu

Ilmajokelainen **Sivi Hyvönen**, 26, joutui aikuisen rooliin liian varhain. Hän hoiti nuorempia sisarusksiaan ja valvoi korvatulehduksia. Äitiä ei juuri kotona näkynyt.

Pikkuaikuisen velvollisuudet aiheuttivat uupumisen. Koulunkäynti jäi ja sosiaaliviranomaiset puuttuivat ti-

lanteeseen. Sivi oli tuolloin 14-vuotias. Oli valittava joko laitos tai Toiskan perhekoti.

Sivi valitsi Toiskan, jossa hän pääsi ensimmäistä kertaa viettämään ikänselle ominaista elämää. Enää ei tarvinnut kantaa vastuuta pikkusisarista.

”Olen kiitollinen, ettei tarvinnut muuttaa Ilmajoelta, ei vaihtaa koulua ja kavereita.”

Suunta selväksi

Tiina auttoi Siviä läksyjen teossa. Koulu alkoi sujua paremmin. Peruskoulua seurasi ammattiopisto, josta tyttö valmistui suurtaloukokiksi. Tätä nykyä Sivi on jo itsekin kahden pienen pojan äiti.

”Tiina ja Keijo antoivat hyvät eväät elämäni. He osasivat kieltää oikeassa paikassa ja osasivat eläytyä vanhemman roolilla tilanteisiin. Ja aina kun me tytöt käyttäydymme hyvin, saimme vastalahjaksi lisää vapautta.”

Sivi asui Toiskassa viisi vuotta. Hän selaillee valokuva-albumia. Sieltä löytyy monia mukavia muistoja synttärikemuista ja kesäretkistä.

Toiska oli Siville se oikea koti, jossa myös ystävät ja koulukaverit viihtyivät.

”Voisin jossakin vaiheessa itsekin ottaa sijaislapsia, siis sitten kun asun omakotitalossa, jossa on tilaa suurelle perheelle.” □